

slægten Helbo fra Skødstrup

Historien om et puslespil

Den 26. marts 1917 fik min familie kongelig bevilling på efternavnet Helbo. Denne bevilling kan ses over disse linier. Men historien går meget længere tilbage. Oprindelsen til navnet Helbo giver ikke de store problemer. En helbo er en indbygger på halvøen Helgenæs øst for Århus. Navnet er altså opstået, fordi en eller anden er flyttet væk fra Helgenæs og så har fået et kaldenavn efter sin oprindelse.

Det er sket flere gange, og derfor findes der også flere familier, som ud over navnet ikke umiddelbart har noget med hinanden at gøre. Min slægt har hjemme omkring Skødstrup nord for Århus. Der findes også en Helbo-familie på Mols omkring sognet Hyllested og en på Samsø. Familien på Samsø har i hvert fald ikke noget med de to andre at gøre. Om familierne i Skødstrup og Hyllested har forbindelse med hinanden er uvist.

Nu ville det jo være sjovt, at vide, hvem der i sin tid havde forladt Helgenæs og dermed skabt familiens navn; men indtil videre er det skjult i fortidens tåger.

Min farfar Jørgen Marius Pedersen Helbo blev født i Hjortshøj sogn, Randers amt den 27. dec. 1885. Hans far (min oldefar) Poul Pedersen Helbo er også født i Hjortshøj. Det skete den 29 Jan 1840. De forudgående tre generationer er alle født i Skødstrup, og da kirkebogen herfra går helt tilbage til 1620, giver det ingen problemer. De tre generationer er:

Peder Povelsen Helboe, født 03 Okt 1809 (anført ved hans konfirmation)

Povel Nielsen Helboe, døbt 04 Jul 1784

Niels Rasmussen Helboe, døbt 17 Jul 1757

Ved sidstnævntes dåb skriver præsten i Skødstrup:

Dom 6 p. Trinit: Døbt Rasmus Helboes Søn, Niels. Baaren af Søren Mouritsens kone.

Denne Rasmus Helboe - min tip-4-oldefar - får 11 børn i Skødstrup (heraf to dødfødte) mellem 1742 og 1763. I folketællingen 1787 står der følgende om ham:

B3392, Randers amt, Skødstrup sogn, Schiødstrup Bye, husstand 7, , år: 1787

Navn	Køn	Alder	Civilstand	Nr.	Stilling, erhverv
Rasmus Helboe	M	81	gift	1	Hosbonde, bonde og gaardbeboer
Anne Jensdatter	K	73	gift	1	Madmoder,
Jens Rasmusen	M	36	ugift		søn af 1. ægteskab, Karl
Zidsel Rasmusdatter	K	30	ugift		datter af 1. ægteskab, Pige
Rasmus Sørensen	M	30	ugift		Tienestekarl, Karl og National Soldat
Rasmus Rasmusen	M	6	ugift		Et Pleyebarn,

Aldersangivelserne i denne folketælling er generelt noget usikre. Det ses tydeligt, hvis man sammenligner 1787 og 1801 for sognet. Derfor må aldersangivelsen ved hans død nok tillægges større vægt. Han bliver begravet den 9. maj 1798 og da er han ifølge kirkebogen 88 år gammel. Han burde altså være født omkring 1710.

Første gang han nævnes i kirkebogen er imidlertid i 1742 ved ældste barns dåb. Han må altså være flyttet til sognet. Om han er gift i sognet vides ikke. Vielsesregisteret starter først i 1748. Ved de to ældste børns dåb 1742 og 1744 nævnes en Søren Helboe, Skødstrup som fadder, men familieforholdet fremgår ikke.

Derimod står der i 1756: Dom. 1. Advent: Begrawet Anne Larsdatter i Schiødstrup, Rasmus Helboes Moder, 85 Aar gammel.

Rasmus Helboes patronym kan man derimod ikke se af kirkebogen. Han nævnes konsekvent som Rasmus Helboe, hvilet jo sikkert skyldes, at han er tilflytter, så hans far ikke har været alment kendt.

Men man kunne jo gå den anden vej. I alle efterfølgende generationer helt op til nutiden er de to ældste sønner hver eneste gang blevet opkaldt efter bedstefædrene. Det gik så galt, at min farfars to ældste brødre kom til at hedde Peder og Peter, sådan skulle det bare være.

Rasmus Helboe og Anne Jensdatter fik fire sønner. De hed i denne rækkefølge: Rasmus, Jens, Niels og Lars. Søn nummer to - Jens - må være opkaldt efter sin morfar. Man kunne altså med en vis rimelighed antage, at den ældste søn - Rasmus - er opkaldt efter sin farfar. Det ville betyde, at Rasmus Helboes far også har heddet Rasmus.

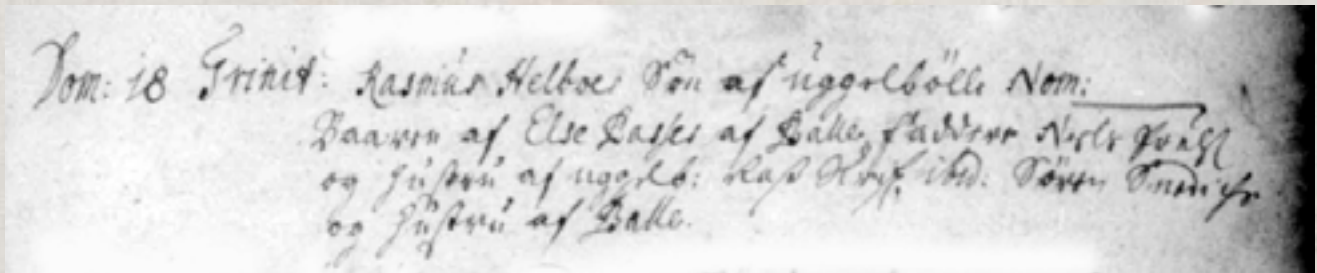
Jeg ved heller ikke, hvor han er født; men hvis han er født i 1710 og får sit første barn i Skødstrup 1742, så må man antage, at han er flyttet til Skødstrup og har fæstet sin gård der engang mellem 1735 og 1740. På det tidspunkt var stavnsbåndet gældende. Derfor må han være flyttet indenfor det samme gods. I 1742 og frem bor han i Skødstrup by, Skødstrup sogn, og det eneste gods, som har jord der, er Vosnæsgård.

Godset Vosnæsgård havde jord i følgende sogne:

Vosnæsgård i Skjødstrup sogn		
sogn	herred	amt
Uggelbølle	Gjerlev	Randers
Krogsbæk	Sønderhald	Randers
Skørring	Sønderhald	Randers
Bregnet	Øster Lisbjerg	Randers
Egå	Øster Lisbjerg	Randers
Hjortshøj	Øster Lisbjerg	Randers
Hornslet	Øster Lisbjerg	Randers
Mørke	Øster Lisbjerg	Randers
Skødstrup	Øster Lisbjerg	Randers

Efter nogen søgning i disse sognes kirkebøger fandt jeg virkelig i Uggelbølle i sognet Mørke, få km øst for Skødstrup en Rasmus Helboe, som får børn omkring 1710. Det passer med, at noget af den jord, som Vosnæsgård havde i Mørke sogn, lå i Uggelbølle by.

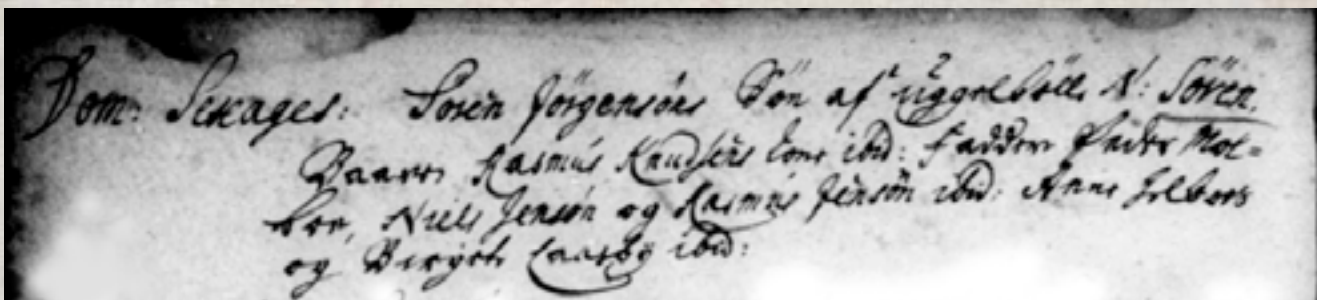
Rasmus Helboe i Mørke får en søn Lauritz i 1706, Søren i 1708, Maren i 1713, Niels i 1715 og så får han en søn i 1710; men her har præsten desværre glemt at skrive barnets navn.

Dom: 18 Trinit: Rasmus Helboe Søn af Uggelbølle. Navn:
Barnet af Else Larses af Bølle, faddere Niels Jørgen
og Jørgen af Uggelbø: Hans Olufsen. Søren Sørensen
og Jørgen af Bølle.

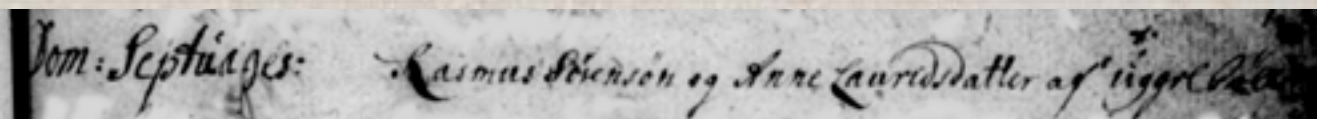
Nu kunne denne tredie søn naturligvis fint have været opkaldt efter faderen, hvis de to ældre brødre var opkaldt efter bedstefædrene; men det ville dog have været herligt, hvis præsten havde skrevet det.

Men vi ved jo, at Rasmus Helboe i Skødstrup havde en mor ved navn Anne Larsdatter. Hvis Rasmus Helboe i Mørke havde en kone med samme navn, så ville vi nærme os. Desværre var moderen på den tid ikke med til dåben, men somme tider kan man finde hende som fader ved en anden dåb. I 1711 får Søren Jørgensen en søn døbt, og en af fadderne er Anne Helboes:

Dom: 17 Søndag: Søren Jørgensen Søn af Uggelbølle. Navn:
Barnet Rasmus Laurits Søn af: faddere Niels Jørgen
Søren, Niels Jørgen og Rasmus Jørgensen. Anne Helboes
og Jørgen Lauritsen.

Rasmus Helboes kone i Uggelbølle hedder altså virkelig Anne. Man skal så vide, at Lars og Laurits på den tid er synonyme. Hvis vi er på rette spor, så kunne sønnen Lauritz født 1706 altså være opkaldt efter sin morfar. I så fald skulle sønnen Søren i 1708 være opkaldt efter sin farfar. Dermed skulle Rasmus Helboe i Mørke altså have patronymet Sørensen, og så kan vi begynde at kigge efter en vielse. Den finder vi i Mørke sogns kirkebog 1705:

Dom: 7 Søndag: Rasmus Sørensen og Anne Lauritsdatter af Uggelbølle.

Det må være mine tip-5-oldeforældre. Rasmus Sørensen Helboe i Uggelbølle dør i 1726, og han er da 56 år gammel. Hans kone Anne Larsdatter eller Lauritsdatter dør som nævnt først 30 år senere i 1756 og hun er da 85. De skulle altså være født i hhv. 1670 og 1671. Jeg ved bare ikke hvor. Da deres ældste søn opkaldes efter morfaderen kunne man gætte på, at hun stammede fra Uggelbølle, mens han var tilflytter. Det er dog kun gætte, og kirkebogen i Mørke begyndes desværre først i 1703. Vosnæsgaards skifteprotokol kan heller ikke hjælpe. Den er kun bevaret for 1738-43 og 1839-50.

I nabosognet Thorsager findes der imidlertid en mand, som kunne være min tip-6-oldefar. Kirkebogen indeholder følgende begravelser fra 1694, 1711 og 1729

16 Juli. Sofus Galboil Søn af Thorsager

22 Maj. Sofus Galboil Søn af Thorsager

19 Marts. Sofus Galboil Søn af Thorsager. G. K. K.

Hvis nogen kan fortælle, om det er et rigtigt spor på vejen til Helgenæs, hører jeg gerne om det.....